

MOHD. RIZAL MOHD. YAAKOP**DASAR KESELAMATAN DAN PERTAHANAN MALAYSIA:
WARISAN PENJAJAHAN DAN ERA PASCA KEMERDEKAAN**

Artikel ini membincangkan dasar keselamatan dan pertahanan negara selepas kemerdekaan Tanah Melayu. Aspek penting yang akan dibincangkan ialah aspek pemisahan kuasa antara keselamatan dalam negeri dan pertahanan. Selepas merdeka, pemimpin-pemimpin Tanah Melayu telah menyusun semula kerjasama pertahanan dengan British dan meneruskan Undang-undang Dharurat. Artikel ini turut menumpukan perhatian kepada strategi pemimpin-pemimpin tempatan untuk mewujudkan keselamatan politik dengan cara menjalinkan satu perikatan ketenteraan dengan Britain dan dalam masa yang sama mengurus sendiri keselamatan dalam negeri.

Katakunci: Keselamatan Politik, Keselamatan Ketenteraan Dan Polisi Pertahanan

This article discusses Malay(si)a's defence and security policy since independence, with a focus on the separation between internal security and external defence. After independence, Malayan leaders brought the country into an alliance with the British, while continuing its emergency laws. The paper also focuses on the strategies of the leaders to preserve political security by embarking on military cooperation with the British and by managing the nation's internal security.

Keywords: Political Security, Military Security, Defence Policy

Pengenalan

Selain daripada ancaman gerila komunis di Tanah Melayu, dasar keselamatan negara khususnya selepas Merdeka turut berlandaskan kepada pertimbangan terhadap ancaman-ancaman serantau dan global. Walaupun darurat secara rasmi telah berakhir tiga tahun selepas merdeka, bentuk pemberontakan komunis di peringkat rantau dan global mempengaruhi pembuatan dasar keselamatan. Pengaruh kuat Parti Komunis Indonesia (PKI) dan kekacauan yang ditimbulkan oleh parti buruh di Singapura memberi kita idea bahawa Parti Komunis Malaya (PKM) turut mampu menyebabkan kemusnahan di kawasan bandar berbanding perjuangan berbentuk gerila di kawasan hutan. Ini disebabkan, pertambahan masyarakat Cina kelas pertengahan di bandar-bandar besar dan di sekolah-sekolah tinggi serta pembentukan kesatuan-kesatuan perdagangan Cina boleh diurus dengan lebih berkesan

oleh ahli-ahli PKM yang tinggal di bandar-bandar daripada pemimpin-pemimpin mereka yang berada di kawasan hutan.¹

Oleh itu, selain daripada memerangi gerila-gerila komunis di dalam persekitaran hutan, dasar keselamatan juga ditumpukan kepada ancaman-ancaman politik dan anasir-anasir subversif, terutamanya di dalam persekitaran 'bukan hutan' memandangkan ramai komunis yang bergiat di bandar-bandar besar dan di pinggir-pinggir perkampungan. Atas kefahaman inilah, aspek keselamatan politik yang berkisar tentang ancaman-ancaman oleh ideologi komunis dan anasir-anasir subversif menjadi fokus utama keselamatan negara khususnya selepas merdeka.

Tanggungjawab Untuk Pertahanan dan Keselamatan Dalam Negeri

Bagi negeri-negeri jajahan British, kemerdekaan bermakna satu pemindahan kuasa politik daripada penjajah untuk kepimpinan tempatan, serta satu pemindahan tanggungjawab untuk pertahanan dan keselamatan dalam negeri. Pada tahun 1956, Tunku telah ke London untuk menghadiri persidangan bagi menuntut kemerdekaan yang antara isu-isu penting ialah berkaitan usaha mengambilalih kuasa dan tanggungjawab bagi mempertahankan negara.² Harold Parker melaporkan bahawa sikap pemimpin Tanah Melayu tentang pertahanan telah mula untuk mengeras, sejak mereka mula menyedari implikasi politik daripada perjanjian pertahanan. Dengan erti kata lain, Tunku tidak mahu menyelesaikan perjanjian pertahanan itu sehingga dia yakin hasil keputusan tentang kemerdekaan.³ Sikap ini telah menjadi asas kepada strategi perundingan untuk mendapatkan kemerdekaan.

Berhubung dengan perjanjian pertahanan, pemimpin-pemimpin Tanah Melayu telah bersetuju bahawa apabila Tanah Melayu mencapai kemerdekaan, Kerajaan Persekutuan Tanah Melayu akan menandatangani satu perjanjian pertahanan dan akan menerima bantuan dan kerjasama daripada United Kingdom (UK) Satu jawatankuasa yang dihadiri oleh pemerhati dari Australia dan New Zealand telah diwujudkan dan dipengerusikan oleh Pesuruhjaya Besar Britain di Asia Tenggara, bertujuan untuk menyediakan perjanjian tersebut. Di bawah perjanjian itu, Persekutuan Tanah Melayu bertanggungjawab untuk menyediakan asas dan kemudahan bagi UK dan pasukan Simpanan Strategik Komanwel atau Commonwealth Strategic Reserve (CSR), yang telah berpangkalan di Persekutuan Tanah Melayu selepas kemerdekaan untuk membantu dalam pertahanan luar serta untuk mempertahankan anggota komanwel dan menjalankan kewajipan antarabangsanya. Perjanjian itu mengandungi empat perkara penting:

---

¹ Clutterbuck, R., *Conflict and Violence In Singapore and Malaysia 1945-1983* (Singapore: Graham Brash (Pte) Ltd, 1984), p.45.

² *Federation of Malaya*, Legislative Council Paper No. 6 of 1956 (Kuala Lumpur: Government Printer, 1956).

³ DEFE 7/495. from Headquarters Malaya Command to Ministry of Defence, London, Exclusive for Powell from Parker, 23 May 1956.

- (a) Bantuan Britain sebagai balasan untuk latihan dan perkembangan pasukan bersenjata Persekutuan (bantuan ini adalah berbeza daripada bantuan kewangan yang telah dirundingkan dengan delegasi daripada Persekutuan Tanah Melayu pada Januari 1956);
- (b) Asas dan latihan serta kemudahan-kemudahan lain, yang diperlukan tentera UK di persekutuan Tanah Melayu;
- (c) Peruntukan tentang status tentera UK, dan
- (d) Perkara-perkara berkaitan tempoh pegangan tanah dan pelupusan.

Setelah pihak British bersetuju memberi kemerdekaan, perjanjian pertahanan Anglo-Tanah Melayu atau Anglo Malayan Defence Agreement (AMDA) telah ditandatangani pada 12 Oktober, 1957. Britain telah digesa untuk berganding bahu dengan bekas tanah jajahannya sebagai rakankongsi dalam perikatan pertahanan. Dengan cara ini, walaupun pemerintahan Britain berakhir, satu bentuk hubungan keselamatan yang dipersetujui bersama berterusan.⁴

Kerjasama pertahanan ini penting untuk Tanah Melayu dan Britain, terutamanya dalam usaha mereka untuk mengawal pengaruh komunisme. Oleh itu, pihak Britain menekankan kerjasama keselamatan inilah yang menjadi kepentingan utama berbanding ekonomi, yang menjadi dasar penglibatan British selepas kemerdekaan. Kemerdekaan adalah juga diberi dalam situasi kepentingan ekonomi British di Tanah Melayu berkurangan kesan daripada darurat dan perubahan corak perdagangan di Tanah Melayu. Seperti dicatatkan oleh White sewaktu Britain memindahkan kuasa pemerintahannya, 'kepentingan ekonomi British di Tanah Melayu telah menurun dan hasilnya, lobi British terhadap pasaran adalah semakin kurang'.⁵ Walaupun menghadapi masalah kewangan, Britain masih terus menyatakan kesanggupannya untuk mempertahankan Tanah Melayu. Hasrat Britain di sebalik kesanggupan ini adalah kerana ia masih mahu dikenali sebagai kuasa dunia.⁶

Walau bagaimanapun, di sebalik persetujuan Tanah Melayu untuk menjalinkan kerjasama keselamatan, ia tidak tunduk sepenuhnya kepada kepentingan keselamatan British. Tanah Melayu juga menghadapi beberapa kesukaran berkenaan dengan skala-masa kerjasama pertahanan tersebut. Masalah utama dalam kerjasama ini adalah peranan global yang dimainkan oleh British termasuk Komanwel dan lain-lain fungsi di peringkat global. Di bawah perjanjian AMDA, sekiranya Persekutuan Tanah Melayu atau wilayah-wilayah bekas jajahan British di Timur Jauh diancam dengan satu serangan atau apa-apa ugutan oleh negara lain, Britain boleh mengambil tindakan untuk menyerang balas selepas berunding dengan Kerajaan Persekutuan. Ini bermaksud yang dalam keadaan tertentu, kemampuan British untuk bertindak dalam menyokong kerjasama keselamatan

⁴ Gullick, J.M., *Malaysia* (London: Earnest Benn Ltd, 1969), p. 207.

⁵ White, N.J. *Business, Government and the End of Empire: Malaya, 1942-1957* (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1996), pp. 272-79.

⁶ Cmnd. 9691. Statement of Defence 1956 (London, HMSU, 1956), pp.4-5.

Australia, New Zealand and Malaya (ANZAM) atau *Southeast Asia Treaty Organization* (SEATO) akan bergantung kepada persetujuan pemimpin-pemimpin Tanah Melayu. Oleh kerana itu, perjanjian AMDA bukan hanya membenarkan British dan tentera Komanwel untuk mengekalkan kedudukan mereka di Tanah Melayu bagi membantu pertahanan luar tetapi juga untuk memenuhi keperluan Komanwel dan kewajipan antarabangsa yang juga mungkin meliputi SEATO.⁷ Bagaimanapun, Tanah Melayu tidak mahu menyediakan bantuan untuk SEATO kerana tidak mahu terlibat konflik di antara Amerika dan China.

Masalah kedua yang dihadapi oleh pemimpin-pemimpin Tanah Melayu ialah perjanjian pertahanan tersebut tidak mengandungi peruntukan untuk tempoh masa tertentu atau peruntukan untuk menyemak semula tempoh perjanjian, dan oleh kerana itu ia boleh dilaksanakan secara berterusan. Bagi tujuan politik dalaman, pemimpin-pemimpin Tanah Melayu merasa cemas yang mereka sepatutnya kelihatan tidak berperanan dalam perjanjian pertahanan yang dirundingkan sebelum merdeka untuk membentuk satu pergantungan ketenteraan yang tetap ke atas UK, walaupun Tunku dan rakan-rakan sekerjanya menganggap pergantungan tersebut sebagai satu jaminan yang perlu bagi kewujudan berterusan Tanah Melayu sebagai satu negara bangsa yang merdeka di dunia.⁸ Tambahan pula, Tanah Melayu masih memerlukan perlindungan British untuk menjaga keselamatan luaran dan dalaman negara, terutamanya dalam tempoh terdekat selepas kemerdekaan. Pemimpin-pemimpin Tanah Melayu turut bimbang tentang keselamatan semasa dan selepas hari kemerdekaan. Selain kemungkinan sabotaj oleh gerila komunis, mereka juga menyakinkan pihak komunis bahawa kemerdekaan telah dicapai hasil daripada pemindahan kuasa yang sah dan Tanah Melayu bertanggungjawab dalam kawalan terhadap keselamatan dalam negara. Pejabat Tanah Jajahan British menyatakan timbul tiga masalah berbeza berkenaan dengan keadaan ini:

- (a) Penggunaan angkatan tentera British untuk memulihkan undang-undang dan pemerintahan sepanjang waktu peralihan kuasa daripada pemerintahan British untuk tujuan kemerdekaan;
- (b) Penggunaan khidmat pengangkutan British (darat, laut dan udara) untuk membantu tentera dan polis tempatan dalam tugas-tugas keselamatan sepanjang tiga atau empat bulan selepas kemerdekaan, dan
- (c) Persoalan menyediakan pihak berkuasa tentera British dengan arahan-arahan yang tepat untuk memenuhi tanggungjawab-tanggungjawab mereka dalam kemungkinan timbulnya pelbagai masalah keselamatan.⁹

Bagi masalah yang pertama, Britain dan Tanah Melayu telah bersetuju bahawa selepas kemerdekaan, kerajaan persekutuan bertanggungjawab seluruhnya untuk hal-hal

⁷ CO 1030/883, no 364 (Anglo-Malayan defence agreement): minute no PM (57)39 from Mr Profumo to Mr MacMillan. Appendix A: 'Note on the Malayan defence agreement'.

⁸ Ibid.

⁹ PREM 11/1928, 'Internal security after Merdeka': inward telegram no 237 from Sir D MacGillivray to Mr Lennox-Boyd on the role of British forces.

keselamatan dalam negeri dan hanya di dalam kes Darurat yang serius maka angkatan tentera British boleh digunakan. Kerajaan Tanah Melayu sangat menyedari bahaya untuk mereka sendiri apabila mereka meminta bantuan British. Keselamatan dalam negara selepas kemerdekaan pula, tentera Persekutuan dan pihak polis bertanggungjawab untuk menjamin keadaan keselamatan dalam negeri dalam tempoh sejurus selepas merdeka kerana menyedari kemungkinan kekacauan antara kaum. Pihak British memutuskan sekiranya gangguan-gangguan berlaku pada atau sebelum 30 Ogos, 1957, maka wajar untuk British (berbanding tentera Komanwel yang lain) melakukan pemulihan undang-undang dan pemerintahan. Jika gangguan-gangguan terus berlaku selepas 30 Ogos, pihak British perlu terus bertanggungjawab sehingga undang-undang dan pemerintahan telah dipulihkan atau sehingga diamankan oleh tentera Persekutuan.¹⁰

Walau bagaimanapun, kedudukan masa depan British di Tanah Melayu sebenarnya bergantung atas budibicara pemimpin Tanah Melayu. Inilah yang menjadi sumber kekuatan politik pemimpin Tanah Melayu dalam hubungannya dengan Britain. Jika pemimpin-pemimpin tersebut telah meminta bantuan daripada angkatan tentera British sepanjang dua atau tiga hari tempoh peralihan selepas kemerdekaan, penangguhan yang panjang dalam menyetujui permintaan mereka mungkin boleh membawa musibah kepada pihak British. Bagi permohonan bantuan pengangkutan, keengganan Britain pula boleh menjejaskan Kerajaan Persekutuan dan pendapat awam.¹¹

Pihak British mendesak bahawa Persekutuan Tanah Melayu mesti menjamin keselamatan dalam negeri dan memenuhi tanggungjawab-tanggungjawab keselamatan daripada sumber-sumber mereka sendiri dan hanya memohon pertolongan sekiranya menghadapi ancaman yang keterlaluan. Apa-apa pertukaran atau perubahan daripada dasar ini akan menyebabkan tuduhan-tuduhan liar yang Britain hanya memberi kemerdekaan palsu dan tidak dalam bentuk yang sebenar. Ini boleh menyebabkan tuduhan secara terbuka yang Tunku adalah orang suruhan British. Ia juga akan menjadi satu modal propaganda kepada komunis secara umumnya. Oleh kerana itu, angkatan tentera British hanya digunakan untuk tujuan keselamatan dalam negara sebelum tempoh merdeka jika suasana tempatan di luar kawalan tentera persekutuan. Jika angkatan tentera British perlu digunakan dalam tempoh ini, Tunku harus dinasihati, melainkan Britain berpuas hati bahawa masalah keselamatan akan berakhir sebelum merdeka, untuk membuat satu permohonan segera kepada kerajaan UK yang penggunaan mereka boleh diteruskan tarikh kemerdekaan.¹²

Sebagai tambahan, telah menjadi kepentingan kedua-dua belah pihak, iaitu Tunku dan Britain bahawa bantuan selepas merdeka sepatutnya tidak perlu dan jika persetujuan telah dibuat sebelum merdeka, ia akan mengelakkan perasaan malu jika

¹⁰ Ibid.

¹¹ DEFE 4/99, COS 66(57)2, confidential annex (15 August 1959) 'Directive to commanders of overseas Commonwealth forces in Malaya after independence': COS Committee minutes of a meeting on 15 August.

¹² PREM 11/1928, ff7-8, 10-13 (Internal security after Merdeka): minutes by Mr Profumo (no PM (57) 40) and C O I Ramsden to Mr MacMillan. Annex: draft outward telegram (reply) from Mr Lennox-Boyd top Sir D MacGillivray. h. 2

perkara sebaliknya berlaku. Pihak British menyatakan bahawa pengalaman mereka di negara-negara lain telah menunjukkan bahawa langkah berjaga-jaga akan mengurangkan risiko masalah keselamatan. Bagaimanapun, British akan terus membantu dalam aspek pengangkutan, tetapi hanya untuk mempertahankan negara sebagai sebahagian daripada penugasan semula British dan Persekutuan Tanah Melayu.¹³

Sebagai rumusan, Tanah Melayu memperolehi kemerdekaannya lebih awal sebelum pemberontakan komunis berakhir pada tahun 1960 kerana persetujuan pemimpin Tanah Melayu untuk menandatangani perjanjian pertahanan bersama. British juga memutuskan untuk melanjutkan pertahanan British di Tanah Melayu sebagai satu prasyarat bagi memindahkan kuasa politik. Tambahan lagi, Tunku, melalui kebolehannya berunding, tidak mahu menandatangani perjanjian pertahanan sebelum dia yakin sepenuhnya perjanjian tersebut akan menghasilkan kemerdekaan. Sebagai sebahagian daripada perjanjian, Tanah Melayu juga perlu mengurus sendiri keselamatan dalam negerinya.

Pemisahan di antara Keselamatan Dalam Negeri dan Pertahanan Luar

Persidangan Anglo-Tanah Melayu 1956 telah membuat rancangan untuk memisahkan aspek keselamatan dalam negeri daripada pertahanan luar, kedua-duanya adalah tanggungjawab kerajaan British di bawah Perjanjian Persekutuan Tanah Melayu. Penyusunan semula mewujudkan dua fasa dalam pemindahan kuasa ke atas perkara-perkara berkaitan pertahanan era sebelum merdeka dan era selepas merdeka.

Dalam fasa pertama, semua perkara berkaitan pertahanan dan keselamatan dalam negeri menjadi tanggungjawab menteri Perikatan, sementara pertahanan luar dan keselamatan luar negara kekal menjadi tanggungjawab kerajaan British. Sewaktu darurat, kepimpinan Tanah Melayu menggantikan pengarah operasi British. Langkah ini diambil untuk menggalakkan orang ramai mengenalpasti diri mereka sendiri untuk lebih dekat dengan peperangan menentang komunis, agar mereka mengetahui bahawa mereka terlibat dengan peperangan mereka sendiri dan bukan orang lain. Tambahan pula, menteri pertahanan dan keselamatan dalam negeri Tanah Melayu menjadi pengerusi Majlis Operasi Darurat, yang terdiri daripada pengarah operasi British berani sebagai anggotanya. Berbeza daripada Majlis Operasi Darurat, Majlis Angkatan Tentera Persekutuan dibentuk mengambilalih pentadbiran tetap angkatan tentera tempatan.¹⁴

Fasa kedua susunan semula pertahanan bermula dengan penyerahan kedaulatan daripada persekutuan untuk kerajaan Tanah Melayu. Secara berperlembagaan, ini melibatkan penyerahan kuasa atas hal ehwal luar dan pertahanan luar, yang masih

¹³ PREM 11/1928, (Internal security after Merdeka): minutes by Mr Profumo (no. PM (57) 40) and C O I Ramsden to Mr MacMillan. Annex: draft outward telegram (reply) from Mr. Lennox-Boyd to Sir D MacGillivray. P.3; Cmnd.210, Constitutional Proposals for the Federation of Malaya, 1957.

¹⁴ Cmnd.9714, Report by the Federation of Malaya Constitutional Conference. Held in London in January and February 1956 (London, 1956), Section III.

dipegang oleh kerajaan British. Bagaimanapun, di bawah syarat-syarat perjanjian pertahanan *Defence and Mutual Assistance Treaty*, persekutuan memberikan kerajaan British hak untuk kekal di Tanah Melayu. Sebagai balasan, kerajaan British berjanji untuk membantu Kerajaan Persekutuan dalam aspek pertahanan luar Tanah Melayu.¹⁵

Dalam waktu peralihan antara dua fasa, satu susunan semula pertahanan secara sementara telah dibuat. Pada tahun 1956 Tanah Melayu telah diberitahu bahawa untuk tujuan rundingan-rundingan pertahanan, Britain dijangka mengekalkan tiga Briged British-Gurkha dan askar CSR di Tanah Melayu. Peranan CSR di Tanah Melayu telah menjadi formal selepas mencapai kemerdekaan.¹⁶ Selain tentera luar ini, terdapat tidak kurang daripada 21 batalion (termasuk tujuh orang Melayu dan satu bangsa kacukan unit Persekutuan) di Tanah Melayu sewaktu kemerdekaan. Pada teorinya, tentera-tentera ini bertujuan untuk pertahanan luar Tanah Melayu.¹⁷ Bagaimanapun, pada praktiknya, kebanyakan telah dijangka untuk terlibat dalam aspek keselamatan dalam negeri apabila tugas-tugas tersebut diperlukan. Unit CSR juga digunakan dalam tindakan mencegah pemberontakan (*counter insurgency*). Berkaitan dengan dasar pertahanan ini, sumber-sumber tentera bertukar daripada persediaan-persediaan untuk peperangan kepada propaganda politik sesuai untuk suasana Perang Dingin. Pihak tentera menambah bahawa tentera-tentera tersebut tidak diletakkan atas keperluan untuk peperangan. Sebagaimana kenyataan Karl Hack bahawa keselamatan dalam negeri dan usaha mencegah pemberontakan berterusan menjadi sebahagian daripada peranan penting British di Asia Tenggara.¹⁸

Oleh kerana kerajaan British telah menjelaskan yang angkatan tentera British seharusnya memberi bantuan terakhir untuk tugas-tugas keselamatan dalam negeri selepas merdeka, kerajaan Tanah Melayu terpaksa melaksanakan tanggungjawab itu sendiri. Bagi pihak Tanah Melayu, ketiadaan angkatan tentera British untuk menjamin kestabilan dalam negeri adalah masalah utama. Selain daripada sebuah unit kecil tentera dan separa tentera, kerajaan Tanah Melayu juga mempunyai kesukaran dalam menggunakan Tentera Laut Diraja Tanah Melayu yang masih dibawah kawalan kerajaan Singapura. Royal Malaysian Air Force (RMAF) juga masih berkembang secara perlahan dan ia lebih menumpukan perhatian kepada pihak yang mempunyai kaitan jangka pendek yang lebih besar dalam era darurat.¹⁹ Sehingga tahun 1958 apabila ia berubah daripada Tentera Udara Tambahan (*Auxiliary*) Tanah Melayu kepada RMAF, yang mempunyai hanya tiga kapal terbang tambahan. Tidak mengejutkan pada tahun 1960 peranan RMAF hanya berubah daripada menjalankan tugas-tugas sokongan waktu darurat kepada tugas

¹⁵ Cmnd. 263, Great Britain, Proposed Agreement on External Defence and Mutual Assistance between the Government of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Federation of Malaya London, 1957.

¹⁶ Cmnd. 264, Great Britain, Proposed Agreement on External Defence and Mutual Assistance between the Government of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Federation of Malaya London, 1957.

¹⁷ Hack, K., *Defence and Decolonisation in Southeast Asia: Britain, Malaya and Singapore 1941-1968* Surrey, Curzon, 2001, h. 259.

¹⁸ Ibid. h. 260

¹⁹ WO 216/901, Loewen to VCIGS, 7 Januari 1956 (quotation); and FO1091/7, 'Notes for Brief to the Chief Minister of Singapore', Governor Singapore, 2 November 1955.

peninjauan maritim. Perkembangan secara perlahan ini adalah disebabkan oleh kekurangan kewangan, kekurangan perkhidmatan sokongan teknikal, dan keutamaan di antara senjata pelbagai pasukan-pasukan keselamatan tempatan. Sebagai tambahan, Britain kekal tidak percaya tentang keupayaan Tanah Melayu untuk mengambilalih tanggungjawab pertahanan bagi jangka masa panjang.²⁰

Walaupun terdapat pemisahan di antara pertahanan luar dan keselamatan dalam negeri, kedua-dua tanggungjawab adalah saling bertindih. Kempen keganasan yang dirancang oleh MCP tidak dapat dikawal sepenuhnya oleh pasukan-pasukan keselamatan Tanah Melayu; Britain, sebaliknya, agak sukar diduga untuk melindungi negara ini daripada ancaman luar sekiranya berlaku perang saudara di Tanah Melayu. Akibatnya, terdapat unsur penggabungan dalam operasi darurat, yang angkatan bersenjata persekutuan bekerjasama dengan askar-askar daripada Britain dan negara-negara Komanwel lain.²¹

Walaupun terdapat pertindihan fungsi di kalangan tentera luar, adalah penting untuk difahami bahawa peranan pegawai CSR sepanjang tempoh kemerdekaan belum lagi pasti. Peranan mereka dalam era darurat berterusan secara tidak formal sehingga September 1957 apabila kemerdekaan Tanah Melayu berlaku. Masalah ini disebabkan oleh pemindahan kuasa daripada British kepada autoriti tempatan. Kemudiannya dinyatakan bahawa tentera komanwel yang beroperasi di era darurat akan menerima arahan secara umum, tetapi bukan daripada Pengarah Operasi Dharurat. Sebagai tambahan, tentera-tentera luar tidak boleh digunakan dalam operasi-operasi yang kerajaan-kerajaan nasional mereka tidak luluskan atau yang mereka anggap tidak berkaitan. Walaupun peruntukan ini dibuat dalam konteks selepas merdeka tetapi ia diteruskan dalam tempoh waktu sementara (*Interim Period*).²²

Sebagai tambahan, apabila CSR dioperasikan, ketentuan tentang kemerdekaan Tanah Melayu membuka semula isu pembabitan tentera asing dalam pertahanan Tanah Melayu, bukan sahaja untuk perbincangan umum tetapi juga dalam rundingan rahsia. Namun, pada permulaan 1956, apabila delegasi Tanah Melayu tiba di London perjumpaan tentang kemerdekaan negara, kecenderungan ke arah penyelesaian masalah dan pemindahan tanggungjawab yang terakhir untuk pertahanan, isu-isu kewangan dan perkhidmatan awam, menjadi perbincangan pokok. Tanggapan tentang tanggungjawab-tanggungjawab keselamatan dalam negeri telah mendapat perhatian utama Tunku. Sebagai tambahan, hujah-hujah dan justifikasi untuk pembentukan CSR masih relevan di Tanah Melayu, dengan harapan yang semakin berkurang bahawa tawaran pengampunan akan berjaya memujuk pihak komunis untuk menyerah, tentera komanwel masih diperlukan untuk menampung momentum peperangan anti gerila. Tambahan pula, parti Perikatan cuba mengelak daripada menanggung perbelanjaan ketenteraan dan Tanah Melayu masih tidak bersedia untuk sebarang pemindahan kuasa penuh dalam pertahanan.

---

²⁰ DEFE 7/1552, (107/1A), p.12. In 1962, the RMAF had 18 light transport aircraft, 15 trainers, and plans for 6 medium range transport, 16 helicopters and 16 Gnat fighters.

²¹ *Federation of Malaya: Official Year Book 1961*, Kuala Lumpur, Government Press, 1961, h. 331

²² Hack, *Defence and Colonisation in Southeast Asia*, h. 260.

Sebagai sebahagian daripada proses kemerdekaan, Tunku menyatakan buat sementara waktu Persekutuan perlu bertanggungjawab ke atas pertahanan dalam negara, kewangan dan perkhidmatan awam. Justifikasinya adalah bahawa peperangan ke atas komunisme tidak boleh dimenangi sekiranya Tanah Melayu berasa bahawa mereka diminta untuk berjuang dalam pertempuran orang lain '*being asked to fight other people's battles*'.²³

Bagaimanapun, ahli politik dan pegawai-pegawai British percaya adalah sukar bagi Tanah Melayu untuk membangunkan satu keupayaan pertahanan yang bebas sepenuhnya. Mereka membayangkan satu tempoh yang lama apabila Tanah Melayu akan menumpukan ke atas keselamatan dalam negeri dan meninggalkan pertahanan luar untuk Britain dan Komanwel. Tentera persekutuan telah memberhentikan sementara pengembangan unit-unit tenteranya dari 1957 hingga 1962, dan menumpukan perhatian sebaliknya kepada pembinaan unit-unit sokongan yang perlu untuk bebas daripada pergantungan terhadap bantuan logistik British. Tunku mengisytiharkan kesediaannya untuk meninggalkan pertahanan luar dan hal ehwal luar di tangan British. Sungguhpun pemisahan pertahanan dalam negeri daripada pertahana luar dan peruntukan satu waktu peralihan sebelum kemerdekaan sepenuhnya boleh membentuk satu formula yang ideal untuk mendamaikan beberapa tuntutan yang bersaing, penterjemahan dan pemahaman terhadap formula ini adalah menyusahkan, dan diakui sendiri oleh Tunku.²⁴

Bagaimanapun, pelan ini membayangkan percubaan untuk penyesuaian politik dengan menonjolkan aspek perubahan politik dan melupakan aspek penerusan operasi ketenteraan. Jika mekanisme pertahanan komanwel terbukti menjengkelkan Tunku yang mahukan kawalan politik sepenuhnya ke atas semua pasukan tentera yang terlibat dalam darurat, usaha-usaha adalah diarahkan untuk mengurangkan kelemahan akibat-akibat politikal daripada penyediaan interim. Pada masa dokumen berkenaan, penggunaan kuasa-kuasa tentera luar dalam darurat telah diterbitkan (selepas kemerdekaan), telah menjadi sesuatu keutamaan politik dan secara operasinya munasabah untuk meminimumkan apa-apa reaksi kurang baik hasil daripada pertembungan dengan perkara-perkara berkaitan keselamatan dalam negeri. Tentera Komanwel hanya akan digunakan apabila tentera persekutuan tidak berkemampuan. Bagaimanapun, dengan peningkatan perlahan tentera Tanah Melayu dan tuntutan-tuntutan berterusan terhadap sumber-sumber tentera, Tunku tidak dapat menunaikan hasrat untuk menangani masalah komunisme dengan sumber-sumber daripada tentera persekutuan sahaja khususnya sewaktu kemerdekaan.²⁵

Dalam masa Tunku mengiktiraf kos dan kerugian secara politik hasil daripada penggunaan berterusan tentera luar dalam darurat dan untuk pertahanan luar, beliau tetap realistik dengan kekurangan-kekurangan yang wujud dalam negara. Beliau merasakan disebabkan oleh kekurangan-kekurangan tersebut, Tanah Melayu sepatutnya bersetuju untuk menyediakan kemudahan-kemudahan dan asas untuk menempatkan tentera Komenwel. Tunku kemudiannya bersetuju dengan rundingan-rundingan pertahanan dan

---

²³ *The Times*. 9/1/1956

²⁴ Hack, *Defence and Colonisation in Southeast Asia*, h. 261.

²⁵ Wah, C.K., *The Defence of Malaysia and Singapore: The Transformation of a Security System 1957-1971*, Cambridge, University Press, 1983, h. 24-26.

AMDA pada Oktober, 1957. Karl Hack menyatakan bahawa sikap ini boleh jadi disebabkan sebahagiannya daripada tumpuan Britain untuk memaksimumkan penggunaan markas tenteranya di Tanah Melayu dan CSR. Sebaliknya, Britain menghargai kebebasan tindakan ini kerana ia melihat markas di Tanah Melayu dan CSR sebagai menyediakan sekurang-kurangnya keupayaan secara teori untuk menonjolkan kuasa tentera di rantau ini. Ia mengharapkan ini akan membantu untuk memelihara daripada pengaruh Amerika dan SEATO, serta mempertahankan hubungan antara Inggeris dan Australia. Daripada pandangan British, hanya selepas tempoh kemerdekaan, bentuk pertahanan mereka berubah. Sebelum merdeka, pasukan tenteranya hanya menjalankan tugas-tugas keselamatan dalam negeri seperti bertempur menghadapi pemberontakan komunis. Namun selepas merdeka, dengan surutnya darurat dan hampirnya kemerdekaan Tanah Melayu, Britain mempunyai peluang untuk memperkuat komitmen tenteranya.²⁶

Sebagai tambahan, Britain juga ingin memastikan bahawa ia mampu meletakkan askar-askarnya dalam persekutuan untuk memenuhi komitmen antarabangnya, khususnya dalam kerangka SEATO. Oleh itu, dalam perbincangan dengan Tunku, Britain juga merundingkan satu perjanjian pertahanan dengan kerajaan Persekutuan untuk membolehkan ia mengekalkan markas tenteranya selepas merdeka.²⁷ Tunku juga telah memberi jaminan peribadinya kepada menteri-menteri British yang dia akan membawa negaranya ke dalam satu perikatan dengan Britain seawal mungkin. Bagaimanapun, Tunku mengubah pendiriannya disebabkan oleh kritikan-kritikan oleh ahli-ahli UMNO, yang lebih bersetuju dengan satu dasar berkecuali dan menentang pengaruh SEATO.²⁸

Penutup

Dasar keselamatan dan pertahanan negara selepas kemerdekaan adalah berkait rapat dengan proses mendapatkan kemerdekaan itu sendiri. Pihak Tunku berjaya menjalankan perundingan keselamatan tanpa melibatkan pertumpahan darah. Dengan cara meletakkan syarat untuk setuju bekerjasama dalam pertahanan dengan Britain sekiranya Britain memberikan kemerdekaan, Tunku berjaya bukan sahaja mendapatkan kemerdekaan tetapi pertahanan ketenteraan British dan sekutu-sekutunya. Dalam konteks dasar keselamatan dan pertahanan, pemisahan kuasa antara kedua-dua aspek keselamatan berlaku secara interim. Namun ia tetap memberikan keselamatan politik kepada kerajaan Tunku dan dalam masa yang sama mempertahankan negara daripada anasir-anasir komunis.

---

²⁶ Hack, *Defence and Colonisation in Southeast Asia*, h. 261.

²⁷ CO1030/71, File on Defence Aspects of Constitutional Development.

²⁸ FO 371/129342, May 1957 paper. 'The outlook in Malaya up to 1960', prepared in the Commissioner general office; PREM 11/1767, Tory to MacMillan, no.3, 12 October, 1957.

Rujukan

Clutterbuck, R. 1984. *Conflict and Violence In Singapore and Malaysia 1945-1983*. Singapore: Graham Brash Pte Ltd,

Cmnd. 9691. Statement of Defence 1956. London. HMSU. 1956.

Cmnd.9714, Report by the Federation of Malaya Constitutional Conference. Held in London in January and February 1956 London. 1956. Section III.

CO 1030/883. No 364 Anglo-Malayan defence agreement minute no PM (57) 39.

CO1030/71, File on Defence Aspects of Constitutional Development.

DEFE 4/99, COS 66(57)2, confidential annex (15 August 1959) 'Directive to commanders of overseas Commonwealth forces in Malaya after independence': COS Committee minutes of a meeting on 15 August.

DEFE 7/1552, (107/1A), p.12. In 1962, the RMAF had 18 light transport aircraft, 15 trainers, and plans for 6 medium range transport, 16 helicopters and 16 Gnat fighters.

DEFE 7/495. from Headquarters Malaya Command to Ministry of Defence, London, Exclusive for Powell from Parker, 23 May 1956.

Fail Public Record Office. Cmnd. 263. Great Britain, Proposed Agreement on External Defence and Mutual Assistance between the Government of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Federation of Malaya London. 1957.

Fail Public Record Office. Cmnd. 264. Great Britain, Proposed Agreement on External Defence and Mutual Assistance between the Government of United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Federation of Malaya London, 1957.

Federation of Malaya. 1956. Legislative Council Paper No. 6 of 1956. Kuala Lumpur: Government Printer.

Federation of Malaya: Official Year Book 1961. Kuala Lumpur, Government Press, 1961, p.331

FO 371/129342, May 1957 paper. 'The outlook in Malaya up to 1960', prepared in the Commissioner General office; PREM 11/1767, Tory to MacMillan, no.3, 12 October, 1957.

Gullick, J.M., *Malaysia*. London: Earnest Benn Ltd, 1969.

Hack, K. *Defence and Colonisation in Southeast Asia*, p.261.

Hack, K., 2001. *Defence and Decolonisation in Southeast Asia: Britain, Malaya and Singapore 1941-1968*. Surrey: Curzon.

Hack. *Defence and Colonisation in Southeast Asia*, p.260.

Mr Profumo to Mr MacMillan. Appendix A: 'Note on the Malayan defence agreement'.

PREM 11/1928, (Internal security after Merdeka): minutes by Mr Profumo (no. PM (57) 40) and C O I Ramsden to Mr MacMillan. Annex: draft outward telegram (reply) from Mr Lennox-Boyd to Sir D MacGillivray. P.3; Cmnd.210, Constitutional Proposals for the Federation of Malaya, 1957.

PREM 11/1928, 'Internal security after Merdeka': inward telegram no 237 from Sir D MacGillivray to Mr Lennox-Boyd on the role of British forces.

PREM 11/1928, ff7-8, 10-13 (Internal security after Merdeka): minutes by Mr Profumo (no PM (57) 40) and C O I Ramsden to Mr MacMillan. Annex: draft outward telegram (reply) from Mr Lennox-Boyd to Sir D MacGillivray. P.2

The Times. 9/1/1956.

Wah, C.K., 1983. *The Defence of Malaysia and Singapore: The Transformation of a Security System 1957-1971*. Cambridge: University Press.

White, N.J. 1996. *Business, Government and the End of Empire: Malaya, 1942-1957*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.

WO 216/901, Loewen to VCIGS, 7 Jan. 1956 (quotation); and FO1091/7, 'Notes for Brief to the Chief Minister of Singapore', Governor (Singapore), 2 November 1955.